

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СЛУЖБИ**

Кафедра психології

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до виконання та захисту кваліфікаційної роботи
з навчальної дисципліни: Пенітенціарна психологія**

Обговорено та схвалено на засіданні
методичної ради Академії
« ____ » _____ 20__ року, протокол № ____

Чернігів – 20__

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Виконання і захист кваліфікаційної роботи є завершальним етапом вивчення відповідної навчальної дисципліни у закладі вищої освіти.

Кваліфікаційна робота курсанта, студента, слухача на першому (бакалаврському рівні) (далі Кваліфікаційна робота) - кваліфікаційна робота, яка виконується в строки, передбачені графіком освітнього процесу і захищається на завершальному етапі опанування навчальної дисципліни. Кваліфікаційна робота є кінцевим результатом самостійної індивідуальної навчальної діяльності курсанта, студента, слухача, науковим дослідженням, яке підводить підсумки вивчення ним дисципліни, що передбачена навчальним планом підготовки за спеціальністю 053 «Психологія» з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Метою виконання кваліфікаційної роботи є вирішення проблеми, що ґрунтується на комплексному опануванні матеріалу і методів дослідження, послідовного викладання, а також практичного застосування теоретичних знань для вирішення конкретних завдань.

У процесі виконання кваліфікаційної роботи курсант, студент, слухач у відповідності до кваліфікаційних вимог повинен проявити:

- знання з відповідної навчальної дисциплін, які розкривають теоретичні основи та практичні питання щодо орієнтування, тлумачення та застосування чинного законодавства;
- вміння відбирати, систематизувати та обробляти інформацію у відповідності до цілей дослідження;
- вміння узагальнювати та обґрунтовувати наукові висновки і конкретні пропозиції щодо вдосконалення законодавства.

Кваліфікаційна робота має характеризуватися логічністю, аргументованістю і відповідати наступним вимогам:

- містити аналіз досліджуваної теми;
- містити власні думки стосовно проблеми дослідження;
- містити практичні рекомендації щодо теми дослідження;
- мати належне оформлення;
- бути виконаною і поданою на кафедру в термін, передбачений графіком освітнього процесу.

Кваліфікаційна робота, яка не відповідає вимогам щодо змісту та оформлення, написана без дотримання встановлених термінів, не містить обґрунтованих висновків, до захисту не допускається.

2. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Структура кваліфікаційної роботи повинна мати такі структурні елементи:

- титульний аркуш;
- зміст;

- перелік умовних позначень (за необхідності);
- основну частину: вступ, розділи, висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (за необхідності).

Кожний структурний елемент починається з нової сторінки.

Вимоги до структурних елементів

Титульний аркуш

Титульний аркуш кваліфікаційної роботи оформлюється за встановленою формою (додаток Б).

Зміст

Зміст повинен містити назви всіх структурних елементів, заголовки та підзаголовки (за їх наявності) із зазначенням нумерації та номери їх початкових сторінок (додаток В).

Перелік умовних позначень

Перелік умовних позначень, символів, одиниць вимірювання, скорочень подається за необхідності у вигляді окремого списку. Додатково їхнє пояснення наводиться у тексті при першому згадуванні. Скорочення, символи, позначення, які повторюються не більше двох разів, до переліку не вносяться (додаток Г).

Основна частина

Основна частина кваліфікаційної роботи має містити:

- вступ;
- розділи кваліфікаційної роботи;
- висновки.

У **ВСТУПІ** подається загальна характеристика кваліфікаційної роботи в такій послідовності:

- актуальність теми (обґрунтування вибору теми дослідження);
- мета і завдання дослідження;
- об'єкт дослідження;
- предмет дослідження;
- структура та обсяг кваліфікаційної роботи.

Актуальність теми (обґрунтування вибору теми дослідження). Розкрити шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими підходами до розв'язання суті проблеми, обґрунтувати доцільність роботи з урахуванням ступеня її розробки, вказуючи, які завдання вирішено, які прогалини знань існують; зазначити, які вчені та спеціалісти займаються обраною тематикою, у чому полягають основні здобутки попередніх дослідників теми.

Мета дослідження – це формулювання тієї кінцевої цілі (або цілей), яку автор дослідження бажає досягти (мета роботи переплітається з її назвою і повинна чітко вказувати, що саме розв'язується в кваліфікаційній роботі).

Завдання дослідження – це ті завдання, за допомогою яких може бути досягнута мета дослідження, ці завдання розкриваються в підрозділах відповідних розділів кваліфікаційної роботи.

Об'єкт дослідження – це та область об'єктивно існуючого наукового знання, у рамках якої знаходиться те, що буде осмислюватися (досліджуватися).

Предмет дослідження – це частина об'єкта дослідження яка власне і досліджується (тобто предмет більш вузька область дослідження, ніж об'єкт). У одному об'єкті може бути виділена достатньо велика кількість предметів дослідження (предмет дослідження повинен відповідати його темі).

Структура кваліфікаційної роботи, наприклад, Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків і списку використаної літератури.

Обсяг вступу – 2-3 сторінки.

РОЗДІЛИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ. Текст розділів та підрозділів має містити закінчену інформацію, викладений послідовно, логічно, юридично аргументовано, з висвітленням наявних проблем. Якщо з тієї чи іншої теми у літературі існують різні точки зору, їх слід навести, проаналізувати, визначити найбільш вдалу або, може і відмінну від інших, власну позицію з цього приводу.

Викладаючи основний текст роботи, обов'язково необхідно посилатися на джерела інформації, що містяться в списку використаних джерел.

Подаючи матеріал, необхідний для розкриття теми, можна використовувати графіки, схеми, таблиці, наводити приклади з юридичної практики.

ВИСНОВКИ розміщують після основного тексту роботи, починаючи з нової сторінки. У цій частині роботи слід сформулювати основні висновки по темі, що впливають із поставлених у вступі роботи завдань, при цьому висновки повинні бути короткими, органічно впливати із змісту роботи і не торкатись тих аспектів, які не розкривались автором. Обсяг висновків – 1-3 сторінки.

Список використаних джерел формується у порядку появи посилань у тексті (Додаток Д). Посилання оформлюються в форматі: [5, с.185]

Бібліографічний опис джерел складають відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи, міжнародних і державного стандартів з обов'язковим наведенням назв праць. Зокрема потрібну інформацію можна одержати із таких міждержавних і державних стандартів: Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015

Додатки

До додатків може включатися допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття кваліфікаційної роботи:

проміжні формули і розрахунки;

таблиці допоміжних цифрових даних;

протоколи та акти випробувань, впровадження, розрахунки економічного ефекту, листи підтримки результатів кваліфікаційної роботи; інструкції та методики, опис алгоритмів, які не є основними результатами кваліфікаційної роботи, описи і тексти комп'ютерних програм вирішення задач за допомогою електронно-обчислювальних засобів, які розроблені у процесі виконання кваліфікаційної роботи; ілюстрації допоміжного характеру; інші дані та матеріали.

3. ОСНОВНІ ТЕХНІЧНІ ВИМОГИ ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Мова та обсяг	Кваліфікаційна робота повинна бути виконана державною мовою. Обсяг основного тексту кваліфікаційної роботи має становити 25-30 сторінок.
Інтервал	Кваліфікаційну роботу друкують за допомогою принтера на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм) з використанням шрифтів текстового редактора Word з полуторним міжрядковим інтервалом.
Шрифт	Використовується шрифт Times New Roman текстового редактора Word розміром (кеглем) 14 пт. Відступ першої строчки – 1,25.
Береги	Текст кваліфікаційної роботи необхідно друкувати, залишаючи поля таких розмірів: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм.

ТЕМИ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ З «ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ ПСИХОЛОГІЇ»

1. Історичні аспекти розвитку пенітенціарної психології як науки.
2. Психічні стани в структурі особистості засудженого.
3. Індивідуально-психологічні особливості перцептивних якостей особистості засудженого.
4. Індивідуально - психологічні особливості темпераменту особистості засудженого.
5. Особливості когнітивних та емоційно-вольових процесів у засуджених.
6. Особливості акцентуацій характеру особистості засудженого.
7. Поняття злочинного стереотипу поведінки та закономірності формування особистості злочинця.
8. Динаміка особистості засудженого в місцях позбавлення волі.
9. Застосування методу соціометрії для визначення системи взаємовідносин в середовищі засуджених.
10. Зміст психокорекційної роботи із засудженими, які страждають на алкоголізм.
11. Особливості психологічної роботи із засудженими схильними до суїциду.
12. Психологічна підготовка пенітенціарного персоналу до дій в психічно напружених та екстремальних ситуаціях.
13. Особливості формування малих неформальних груп засуджених та їх динаміка.
14. Профілактика соціально-негативні явищ в середовищі засуджених.
15. Вплив деструктивних умов позбавлення волі на особистість засудженого.

Зразок оформлення титульної сторінки кваліфікаційної роботи
МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СЛУЖБИ

Кафедра психології

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
з пенітенціарної психології
(назва навчальної дисципліни)

на тему: _____

Курсанта _____ курсу _____ групи
спеціальність: 053 «Психологія»

_____
(прізвище та ініціали)

Науковий керівник:

_____
_____

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Національна шкала _____
Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії:

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

З М І С Т

ВСТУП

РОЗДІЛ 1.

1.1.

1.2.

1.3.

РОЗДІЛ 2.

2.1.

2.2.

2.3.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

УВП	Установа виконання покарань
СІЗО	Слідчий ізолятор
ДКВС України	Державна кримінально-виконавча служба України
ДУ «ЦП»	Державна установа «Центр пробації»
ВНЗ	Вищий навчальний заклад
Відділення СВР	Відділення соціально-виховної роботи
Відділення СПС	Відділення соціально-психологічної служби

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативні акти:

1. Про Державну кримінально-виконавчу службу України: Закон України від 23.06.2005 № 2713-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2713-15> (дата звернення: 28.08.2019).
2. Про внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України щодо адаптації правового статусу засудженого до європейських стандартів: Закон України від 8.04.2014 р. № 1186 – VII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1186-18> (дата звернення: 28.08.2019).
3. Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк: Закон України від 17.03.2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3160-17> (дата звернення: 28.08.2019).
4. Про затвердження положень про програми диференційованого виховного впливу на засуджених: наказ № 1418/5 від 16.05.2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0727-16> (дата звернення: 28.08.2019).
5. Про організацію соціально-виховної та психологічної роботи із засудженими: наказ Міністерства юстиції України № 2300/5 від 04.11.2013. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1863-13> (дата звернення: 28.08.2019).
6. Про затвердження Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань. Законодавство України. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE32462.html (дата звернення: 28.08.2019).

Навчальні підручники та посібники

7. Академічний курс кримінально-виконавчої психології: підручник / за заг. ред. Бочелюка В. Й. Чернігів: Десна, 2019. 608 с.
8. Бочелюк В. Й. Юридична психологія: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2010. 336 с.
9. Вачков И. В. Основы технологии группового тренинга. Москва, 2007. 256 с.
10. Вачков И. В. Психология тренинговой работы: содержательные, организационные и методические аспекты ведения тренинговой группы. Москва: Эксмо, 2007. 416 с.
11. Замула С. Ю. Профілактика впливу кримінальної субкультури на неповнолітніх засуджених у спеціальних виховних установах: навч.-метод. посібник. Біла Церква, 2011. 240 с.
12. Засоби виправлення та ресоціалізації засуджених до позбавлення волі: монографія / за заг. ред. А. Х. Степанюка. Харків: Кросроуд, 2011. 323 с.

13. Збірник нормативних документів і методичних рекомендацій з питань організації виховної та соціально-психологічної роботи серед осіб, засуджених до позбавлення волі / уклад. С. Скоков, Ю. Олійник, О. Янчук. Київ: Леся, 2002. 312 с.

14. Крейдун Н. П. Основи пенітенціарної психології: навч. посіб. / [Крейдун Н. П., Лактіонов О. М., Сорока А. В., Скоков С. І.]. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2007. 140 с.

15. Крейдун Н. П. Соціально-психологічні технології індивідуальної та групової роботи із засудженими жінками в пенітенціарних умовах. Харків: Основа, 2001. 121 с.

16. Кримінально-виконавчий кодекс України: станом на 16 січ. 2017 р. Харків: Право, 2017. 89 с.

17. Медведєв В. С. Проблемы профессиональной деформации сотрудников органов внутренних дел. Киев: Изд-во КИВС, 1997. 158 с.

18. Медведєв В. С. Робоча книга психолога УВП та СІЗО. Київ: Леся, 2000. 217 с.

19. Методичні рекомендації до складання характеристик на засуджених: [навч.-метод. посібник для персоналу ДКВС України] / [уклад.: С. О. Чебоненко, О. С. Третьак, В. В. Дрижак та ін.]. Чернігів: Чернігівський юридичний коледж Департаменту України, 2007. 47 с.

20. Мороз Л. І. Психічні стани жінок у період відбування покарання в місцях позбавлення волі: посібник. Київ: ПАЛИВОДА А. В., 2012. С. 13–23.

21. Морозов О. М. Психологія особистості: оперативна аудіовізуальна діагностика: навчальний посібник. Київ: ПАЛИВОДА А. В., 2008. 328 с.

22. Олійник Л. М. Психодіагностика і корекція: навчально-методичний посібник з практичної психології. Миколаїв: Принт-Експрес, 2010. 218 с.

23. Синьов В. М. Професійне спілкування пенітенціарного персоналу: навчально-методичний посібник. Київ, 2003. 152 с.

24. Чебоненко С. О. Пенітенціарна психологія: навчальний посібник. Чернігів, 2011. 219 с.